

LIETUVOS AUKŠČIAUSIASIS TEISMAS

NUTARTIS LIETUVOS RESPUBLIKOS VARDU

2022 m. sausio 19 d.
Vilnius

Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegija, susidedanti iš teisėjų Virgilijaus Grabinsko (kolegijos pirmininkas), Algirdo Taminsko (pranešėjas) ir Dalios Vasarienės, teismo posėdyje kasacinio proceso tvarka išnagrinėjo civilinę bylą pagal ieškovės uždarosios akcinės bendrovės „Asmara“ kasacinį skundą dėl Lietuvos apeliacinio teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegijos 2021 m. vasario 18 d. nutarties peržiūrėjimo civilinėje byloje pagal ieškovės uždarosios akcinės bendrovės „Asmara“ ieškinį atsakovams užsienio bendrovei „Navigators Underwriting Limited (Lloyd's Syndicate 1221)“ (Švedijos bendrovės „NUAL AB“ teisių perėmėja), V. K. (V. K.) dėl nuostolių atlyginimo; trečiasis asmuo – uždaroji akcinė draudimo brokerių bendrovė „Mai Baltics“:

Teisėjų kolegija

nustatė:

I. Ginčo esmė

1. Kasacinėje byloje sprendžiama dėl proceso teisės normų, reglamentuojančių bylos nagrinėjimo apeliacinę tvarką ribas, taip pat sutrumpinio teismo sprendimo priėmimo draudimą, aiškinimą ir taikymą.
2. Ieškovė UAB „Asmara“ teismo prašė: priteisti solidariai iš atsakovų Švedijos bendrovės „NUAL AB“ (jos teisių perėmėja – „Navigators Underwriting Limited (Lloyd's Syndicate 1221)“, toliau – ir Draudikė, „Navigators Underwriting Limited (Lloyd's Syndicate 1221)“ ir V. K. 69 904,94 Eur nuostolių atlyginimą, iš atsakovės – 6 procentus, o iš atsakovo V. K. – 5 procentus metinių procesinių palikanų.
3. Ieškovė nurodė, kad „TOO Interlink global service“ pasitelkė ją kroviniui pristatyti kaip sutartinę vežėją. Ieškovė krovinį vežti perdavė UAB „SEDNA Logistics“, o ši – trečiajam asmeniui, faktiniam vežėjui „FERITRANS S.R.O.“, nors tokios teisės pagal sutartį neturėjo, t. y. pažeidė sutartines prievolės. Kadangi UAB „SEDNA Logistics“ vadovas atsakovas V. K. pažeidė protingumo ir sąžiningumo principus, jo veiksmai sukėlė žalą tretiesiems asmenims, todėl jis privalo atlyginti ieškovei patirtą žalą. Ieškovė teigia, kad ji atlygino prarasto krovinio vertę krovinio gavėjui „OOO Technodrom operator“. Draudikė draudimo sutarties nenutraukė, ši yra galiojanti ir vykdytina, todėl privalo sumokėti naudos gavėjui priklausanti draudimo išmoką, į kurią įeina perėmė ieškovė. Be to, ieškovės teigimu, Draudikė atsako ir bendraisiais civilinės atsakomybės pagrindais, kadangi per tą laiką, kol Draudikė nagrinėjo ieškoves pretenziją, UAB „SEDNA Logistics“ bankrutavo, taigi ieškovė neteko galimybės reikalauti iš vežėjos UAB „SEDNA Logistics“ atlyginimą žalą dėl prarasto krovinio. Ieškovė ieškiniu prašė priteisti žalos atlyginimą jai solidariai iš abiejų atsakovų. Atlyginimus ieškovės nuostoliai sudaro ieškovės kompensuota 67 978 Eur dydžio dingusio krovinio vertė, sumokėtas 1500 Eur avansas, 300 Eur negautos pajamos bei su tuo susijusios 126,94 Eur dydžio ieškoves išlaidos, iš viso – 69 904,94 Eur.

II. Pirmosios ir apeliacinės instancijos teismų procesinių sprendimų esmė

4. Vilniaus apygardos teismas 2020 m. balandžio 21 d. sprendimu ieškinį atmėtė, o 2020 m. gegužės 13 d. papildomu sprendimu išsprendė bylinėjimosi išlaidų paskirstymo klausimą.
5. Byloje nustatyta, kad krovinio siuntėja įmonė „SP.ZOO Indesit Company Polska“ pagal sutartį pasitelkė vežėją „TOO Interlink global service“ kroviniui iš Lenkijos Respublikos į Kazachstaną Respubliką pervežti; krovinio gavėjas – „OOO Technodrom operator“. Vežėjas „TOO Interlink global service“ kroviniui pristatyti pasitelkė sutartinę vežėją ieškovę UAB „Asmara“, o ši krovinį perdavė UAB „SEDNA Logistics“, UAB „SEDNA Logistics“ surado faktinį vežėją „FERITRANS S.R.O.“. Šis 2016 m. kovo 24 d. atvyko į paskrovimo vietą Lodzėje, Lenkijos Respublikoje, paėmė krovinį, iš paskrovimo vietos išvažiavo 2016 m. kovo 25 d., tačiau krovinio gavėjui nepristatė, jis buvo prarastas.
6. Byloje pateiktas draudimo brokerės UADBB „Mai Baltics“ 2016 m. balandžio 5 d. išduotas draudimo liudijimas (toliau – ir Draudimo liudijimas), jame nurodyta draudėja „Sedna“, vežėja – UAB „Sedna“, prekių ir draudimo naudos gavėjas – „OOO Technodrom operator“, draudimo suma – 67 978 Eur, draudimo laikotarpis – nuo 2016 m. kovo 25 d.; apdraustas prekės pagal pristatymo sąskaitą Nr. 26811470. Draudikė 2016 m. gegužės 4 d. išsiuntė sąskaitą už draudimo liudijimą UAB „SEDNA Logistics“, pastaroji ją privalėjo apmokėti iki 2016 m. gegužės 11 d. Ieškovė 2016 m. rugpjūčio 19 d. informavo Draudikę apie 2016 m. kovo 25 d. įvykusi draudžiamąjį įvykį.
7. Valstybės įmonės Registrų centro duomenimis, 2016 m. rugsėjo 26 d. kreditorių susirinkimo protokolu buvo nutarta pradėti UAB „SEDNA Logistics“ bankroto procedūras ne teismo tvarka, 2016 m. spalio 3 d. įregistruotas bendrovės teisinis statusas „bankrutuojanti“, o 2016 m. gruodžio 8 d. priimtas kreditorių sprendimas dėl juridinio asmens pabaigos, 2017 m. sausio 3 d. pateiktas prašymas išregistruoti UAB „SEDNA Logistics“ iš Juridinių asmenų registro.
8. Draudikės atstovas 2017 m. rugpjūčio 14 d. ieškovei atsisakė išmokėti draudimo išmoką, motyvuodamas tuo, kad įvykis negali būti laikomas draudžiamuoju, draudimo sutartis laikytina niekine, nes sudaryta pažeidžiant imperatyvias įstatymo normas – nuslepiant aktualią informaciją apie galimą vagystės / prarasto krovinio faktą, be to, draudimo polisas nebuvo apmokėtas iki sąskaitoje nurodyto termino – 2016 m. gegužės 11 d. Draudikės atstovas pripažino, kad jos darbuotoja, atsakydama į užklausą, padarė klaidą patvirtindama poliso galiojimą, tačiau pažymėjo, kad tai nesukuria teisiųjų pasekmių draudimo apsaugos galiojiniui.
9. Pirmosios instancijos teismas nurodė, kad 2016 m. gegužės 11 d. žalos kompensavimo sutartini UAB „Asmara“ priėmė iš „TOO Interlink Global Services“ kliento teises į 67 978 Eur reikalavimą pagal 2016 m. kovo 25 d. sąskaitą Nr. 964600648, kuri buvo išrašyta bendrovei „Technodrom Operator“. Ieškovė 2016 m. lapkričio 29 d. pateikė dokumentus dėl reikalavimo teisės perėmimo „TOO Interlink Global Services“ 2016 m. lapkričio 28 d. pranešė, kad UAB „Asmara“ padengė visą 67 978 Eur skolą.
10. Teismas iš draudimo liudijimo nustatė, kad jis sudarytas Vilniuje 2016 m. balandžio 5 d., draudimo laikotarpis – nuo 2016 m. kovo 25 d. Teismas pažymėjo, kad nėra ginčo, jog krovinyje prarastas kovo 25 d. – kovo 29 d. Šias aplinkybes nurodė tiek ieškovė, tiek atsakovai, jos užfiksuotos ir kituose įrodymuose – šalių susirašinėjimo medžiagoje, oficialiuose Lietuvos Respublikos ir Čekijos Respublikos išteisminių institucijų atliktuose tyrimuose. Teismas atkreipė dėmesį į tai, kad sudarant draudimo sutartį krovinio dingimo faktas jau buvo žinomas tiek UAB „SEDNA Logistics“, tiek atsakovui V. K., tiek ieškovei, tačiau ši informacija Draudikei nebuvo atskleista, taigi buvo pažeisti draudimo sutarties reikalavimai, draudimo sąlygos ir draudimo taisyklės, Lietuvos Respublikos civilinio kodekso (toliau – CK) 6:993 straipsnis. Teismas padarė išvadą, kad draudimo apsauga nagrinėjamiems įvykiui negaliojo, draudimo rizikos atsiradimo galimybė jau neegzistavo, nes krovinyje buvo pagrobtas, todėl nusprendė, kad nėra teisinio pagrindo priteisti ieškovei iš atsakovės 69 904,94 Eur patirtų nuostolių atlyginimą.
11. Teismas taip pat atmėtė ieškoves reikalvinių priteisti žalos atlyginimą iš Draudikės bendraisiais civilinės atsakomybės pagrindais. Teismas iš bylos duomenų nustatė, kad Draudikė informacija apie žalą buvo pateikta 2016 m. rugpjūčio 19 d. UAB „SEDNA Logistics“ 2016 m. rugsėjo 26 d. kreditorių susirinkimo Protokolu Nr. 1 nutarta vykdyti bankroto procedūras ne teismo tvarka, administratoriumi paskirta UAB „Abadona“, įmonė išregistruota iš Juridinių asmenų registro 2017 m. sausio 6 d. Teismas, vertinęs tai, kad bankroto procedūros pradėtos ankstyvame etape, bankroto procesas vyko nepriklausomai nuo draudžiamąjį įvykio tyrimo, šalių nesieja jokie bendri veiksmų pasekmės atžvilgiu, nusprendė, jog nėra pagrindo daryti išvadą, jog yra nustatyti atsakovės kalti veiksmų, priežastinis ryšys ir tai sudarytų pagrindą taikyti jai atsakomybę ieškoves nurodytais pagrindais.
12. Teismas sutiko su ieškove pozicija, kad atsakovas V. K., kaip įmonės vadovas ir akcininkas, pažeidė esmines pareidimo sutarties sąlygas dėl draudimo užsakymą perduoti trečiajam šaliai ir dėl to, jog vežėja pervežimą gali vykdyti tik turėdama galiojantį CMR draudimo liudijimą. Tačiau, ištyręs įrodymų visumą, teismas neturėjo pagrindų išvados, kad šiuos neteisėtus veiksmus atsakovas V. K. atliko tyčia ar dėl didelio neatsargumo, pasireiškiančio aiškiu ir nepateisinamu aplaidumu vykdydam savo pareigas.
13. Teismas nustatė, kad tarp ieškovei ir UAB „SEDNA Logistics“ buvo susiklostę nevienkartiniai pervežimo santykiai, ieškovei buvo žinoma, kad UAB „SEDNA Logistics“ veikia kaip tarpininkė, nes ji neturėjo nei savo transporto priemonių, nei Kelių transporto veiklos licencijos. Pagal 2016 m. kovo 21 d. krovinio vežimo užsakymo sutartį, sudarytą UAB „SEDNA Logistics“ ir vežėjo „FERITRANS, S.R.O.“, faktinis vežėjas įsipareigojo turėti galiojantį vežėjo civilinės atsakomybės draudimą, CMR krovinio draudimą. Taigi, įvertinęs šios sutarties nuostatas, teismas nusprendė, kad negalima daryti išvados, jog V. K. veiksmų dėl krovinio perdavimo, krovinio draudimo sutarties sudarymo yra tyčiniai ar nepateisinami aplaidais. Byloje nagrinėjami nustatyti, kad ginčo krovinyje dingo dėl neteisėtų vežėjo „FERITRANS, S.R.O.“ veiksmų – krovinio pagrobimo. Teismo vertinimu, byloje nėra tiesioginio priežastinio ryšio tarp atsakovo neteisėtų veiksmų ir ieškovei kiltusios žalos, priežastinis ryšys yra per daug nutolęs (CK 6:247 straipsnis). Byloje nėra jokių duomenų, sudarančių pagrindą manyti, kad atsakovas V. K. ar UAB „SEDNA Logistics“ būtų susiję su krovinio dingimu.
14. Teismas atkreipė dėmesį į tai, kad, vadovaujantis Lietuvos Respublikos įmonių bankroto įstatymo 13 straipsnio 5 dalimi, 10 straipsnio 7 dalies 8 punktu, informacija apie įmonę iškelta bankroto bylą yra vieša. Atsakovas nepripažįsta fakto, kad įmonė skolinga ieškovei, byloje taip pat nėra duomenų, jog bankroto administratorius būtų nustatęs teisinį pagrindą pripažinti ieškovei bankrutuojančios įmonės kreditore. Dėl to teismas padarė išvadą, kad nėra teisinio pagrindo atsakovą laikyti atsakingu už ieškovei neturimą į bankrutavusios įmonės kreditorių sąrašą.
15. Lietuvos apeliacinio Teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegija, išnagrinėjusi civilinę bylą pagal ieškovės UAB „Asmara“ apeliacinį skundą, 2021 m. vasario 18 d. nutartimi Vilniaus apygardos teismo 2020 m. balandžio 21 d. sprendimo dalį, kuria atmetas ieškinyje atsakovei „Navigators Underwriting Limited (Lloyd's Syndicate 1221)“ ir jai priteistas bylinėjimosi išlaidų atlyginimas, paliko nepakeičti; pašalino iš Vilniaus apygardos teismo 2020 m. balandžio 21 d. sprendimo motyvuojamosios dalies argumentus, susijusius su draudimo sutarties vertinimu; kitą Vilniaus apygardos teismo 2020 m. balandžio 21 d. sprendimo dalį panaikino ir grąžino pirmosios instancijos teismui nagrinėti iš naujo; panaikino Vilniaus apygardos teismo 2020 m. gegužės 13 d. papildomą sprendimą.
16. Apeliacinės instancijos teismas pažymėjo, kad draudėjų pasikeitimui taikomos bendros nuostatos dėl skolos perkėlimo ir reikalavimo perkėlimo, kurios yra reglamentuojamos CK 6:101–6:122 straipsniuose, taigi, sudarant skolos perkėlimo ir (ar) reikalavimo perkėlimo sutartį, be kita ko, būtinas aiškus naujojo bei pradinio draudėjo susitarimas (aiški šalių valia) dėl teisių bei pareigų pagal draudimo sutartį perkėlimo (žr., pvz, Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2015 m. vasario 23 d. nutartį civilinėje byloje Nr. 3K-3-59-706/2015).
17. Teikiant turto draudimo paslaugas naudos gavėjui gali būti tik asmuo, kurio turiniai interesai buvo apdrausti (Lietuvos Respublikos draudimo įstatymo 103 straipsnis), o vadovaujantis ginčo draudimo sutartimi, teisė reikalauti išmokėti draudimo išmoką draudimo sutarties naudos gavėjui metu turi draudėjas ir naudos gavėjas. Teisėjų kolegija atkreipė dėmesį į tai, kad ieškovė nėra nei draudėja, nei naudos gavėja pagal ginčo draudimo liudijimą, todėl, jai reikalaujant priteisti draudimo išmoką, visų pirma reikalinga nustatyti, ar ieškovė turi reikalavimo teisę į atsakovę Draudikę.
18. Ieškovė, siekdama įrodyti, kad perėmė reikalavimą pagal draudimo liudijimą, į bylą pateikė pirminio vežėjo „TOO Interlink global service“ 2016 m. lapkričio 28 d. raštą, kuriame nurodyta, kad ieškovė UAB „Asmara“ padengė visą 67 978 Eur skolą pagal 2016 m. kovo 31 d. pretenziją 2016 m. gegužės 11 d. papildomą susitarimą Nr. 1 ir pirminis vežėjas dėl minėtos sumos pretenzijų neturi. Tačiau tiek minėtas raštas, tiek kiti byloje esantys duomenys galėtų tik patvirtinti aplinkybę, kad pirmasis vežėjas „TOO Interlink global service“ dėl dingusio krovinio pateikė pretenziją ieškovei UAB „Asmara“, o pastaroji pagal šią pretenziją su pirminiu vežėju atsisakė, tačiau tai neįrodo, kad ieškovė atlygino žalą krovinio savininkui ir naudos gavėjui „OOO Technodrom operator“. Prisiegiant, naudos gavėjas „OOO Technodrom operator“ 2016 m. balandžio 8 d. raštu patvirtino, kad visą padarytą 67 978 Eur žalą dėl krovinio dingimo atlygino vežimo ekspedicionieriui „TOO Interlink global service“, tai matyti ir iš kitių byloje esančių duomenų, pavyzdžiui, 2016 m. balandžio 5 d. mokėjimo nurodymo Nr. 317. Teisėjų kolegijos vertinimu, byloje nėra duomenų apie tai, kad naudos gavėjas „OOO Technodrom operator“ būtų perdėjęs reikalavimo teises ieškovei pagal draudimo liudijimą reikalavimo perkėlimo sutartimi arba iš tarp šalių susiklosčiusių santykių (veiksmų) būtų galima aiškiai daryti išvadą apie tai, jog naudos gavėjas atsisako draudimo išmokos (ją perkėdžia) ieškovei naudai.
19. Konstatavusi, kad ieškovė neturi reikalavimo teisės į atsakovę Draudikę, teisėjų kolegija padarė išvadą, jog pirmosios instancijos teismas neturėjo teisinio pagrindo analizuoti draudimo sutarties galiojimą ir pasisakyti dėl draudimo rizikos buvimo. Teismas, nusprendęs, jog draudimo apsauga nagrinėjamiems įvykiui negaliojo, iš esmės nusprendė dėl neturėtų dalyvauti byloje asmenų materialiuji teisių ir pareigų. Kadangi teisinei reikšmės turi ne tik teismo sprendimo rezoliucinė dalis, bet ir konkrečių faktų bei teisiųjų santykių, kurie vertintini kaip prejudicialiai, turintys *res judicata* (teismo galutinai išspręstas klausimas) galią, nustatymas, kolegija pirmosios instancijos teismo motyvus, kuriuose pasisakoma dėl ginčo draudimo sutarties galiojimo, draudimo apsaugos galiojimo pradžios momento ir teisingumo, pašalino iš pirmosios instancijos teismo sprendimo.
20. Kolegija pažymėjo, kad pirmosios instancijos teismas pagrįstai atmėtė ieškinių reikalavimus Draudikei. Teisėjų kolegija iš esmės sutiko su pirmosios instancijos teismo vertinimu, kad nėra pagrindo taikyti Draudikei atsakomybę remiantis ieškove argumentais dėl draudžiamąjį įvykio tyrimo vilkinimo, nes nenustatyta nepagrįsto deksimo atliekant tyrimą dėl draudimo išmokos mokėjimo – dar ir po UAB „SEDNA Logistics“ išregistravimo iš Juridinių asmenų registro (2017 m. sausio 9 d.) nei Draudikei, nei suinteresuotiems asmenims nepavyko surinkti visos reikalingos informacijos draudžiamajam įvykiui iširti.
21. Teisėjų kolegija taip pat nurodė, kad pirmosios instancijos teismas, neišsamią įvertinęs visas įsiskyninė nurodytas faktines aplinkybes, netinkamai kvalifikavęs teisinius santykius, konstatavęs, jog nėra jokio pagrindo atsakovo V. K. civilinei atsakomybei kilti, ir atmėtis ieškinių šiam atsakovui, neanalizavo UAB „SEDNA Logistics“ atsakomybės, kylančios iš vežimo sutarties pagal CMR nuostatas, nepasisakė dėl šalių argumentų, ar ieškovė įgijo regreso teisę kitų vežėjų dalyvavusių vežimų atžvilgiu. Visų šių aplinkybių vertinimas reikščių ieškovei nagrinėjant beveik visą apimtini nauju aspektu, o tai neatitiktų bylos nagrinėjimo apeliacinę tvarką tikslu ir paskirties. Dėl to ši pirmosios instancijos teismo sprendimo dalis panaikinta ir bylą perduota pirmosios instancijos teismui nagrinėti iš naujo.

III. Kasacinio skundo ir atsiliepimo į jį teisiniai argumentai

22. Kasacinių skundu ieškovė prašo: panaikinti Lietuvos apeliacinio teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegijos 2021 m. vasario 18 d. nutarties dalį, kuria palikta nepakeista Vilniaus apygardos teismo 2020 m. balandžio 21 d. sprendimo dalis atmeti ieškinį atsakovei „Navigators Underwriting Limited (Lloyd's Syndicate 1221)“ ir jai priteistas bylinėjimosi išlaidų atlyginimas, ir dėl šios dalies priimti naują sprendimą – panaikinti Vilniaus apygardos teismo 2020 m. balandžio 21 d. sprendimą ir 2020 m. gegužės 13 d. papildomą sprendimą bei ieškinį tenkinti, taip pat priteisti bylinėjimosi išlaidų atlyginimą. Kasacinis skundas grindžiamas tokiais argumentais:
- 22.1. Atsakovai neginčio pirmosios instancijos teismo sprendimo 91 punkte konstatuotos aplinkybės, kad ieškovė perėmė reikalavimo teises į draudimo išmoką. Apeliacinės instancijos teismas skundžiamos nutarties 47 punkte konstatavo priešingą aplinkybę, nurodydamas: „Iešėjų kolegijos vertinimu, byloje nėra duomenų apie tai, kad naudos gavėjas OOO „Technodom operator“ būtų perėmęs reikalavimo teises ieškovei pagal Draudimo liudijimą reikalavimo perdavimo sutartimi arba iš tarp šalių susiklosčiusių santykių (veiksmų) būtų galima aiškiai daryti išvadą apie tai, kad naudos gavėjas atsisako draudimo išmokos (ją perleidžia) ieškovei naudai.“ Tokiu būdu apeliacinės instancijos teismas priėmė supriešintį sprendimą, kadangi atmetė ieškinį draudikai remdamasis savo motyvais, dėl kurių nepasiekė nė šaly, nei pirmosios instancijos teisme ir kurie pirmosios instancijos teisme iš viso nebuvo nagrinėti. Apeliacinės instancijos teismas nesuteikė teisės dėl to pasisakyti ieškovei, nepasidė papildyti bylos įrodymais, t. y. neįskaitė ieškovei, kuri nurodytu klausimu pateikė pirmosios instancijos teismui tiesioginius įrodymus, o apeliacinės instancijos teismui – argumentus apeliaciniame skunde. Taigi apeliacinės instancijos teismas, nepažėmęs dalyvaujančių byloje asmenų apie ketinimą peržengti apeliacinio skundo ribas ir nesuteikdamas byloje dalyvaujantiems asmenims teisės dėl to visa apimtimi pasisakyti raštu arba žodžiu, papildyti bylą įrodymais bei paaiškinimais, išklauzė susijusius asmenis, netinkamai taikė ir pažeidė Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodeksą (toliau – ir **CPK**) 320 ir 42 straipsnius bei Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvų konvencijos (toliau – Konvencija) 6 straipsnį ir šie pažeidimai nagrinėjami atveju turėjo įtakos neteisėto sprendimo (nutarties) priėmimui, buvo tokio pobūdžio ir masto, jog yra pagrindas pripažinti ieškovei teisę į teisingą teismą neužtikrinimą.
- 22.2. Ieškovei nuomone, apeliacinės instancijos teismas tendencingai neatkreipė dėmesio į šioje byloje esančius akivaizdžius įrodymus, tiesioginę kalbą patvirtinančius, kad ieškovei priklauso reikalavimo teisė, nesivadovavo skundžiamoje nutartyje nurodyta Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2015 m. vasario 23 d. nutartimi civilinėje byloje **Nr. 3K-3-59-706/2015**. Ieškovei, remdamasi savo, kaip objektyvaus stebėtojo, vertinimu, mano, jog apeliacinės instancijos teismas, nevertindamas byloje esančių tiesioginių ieškovei reikalavimo teisę patvirtinančių įrodymų, parodė jai nepateisinamą priešišumą ir (ar) piktavališkumą dėl jai nežinomų bei objektyviai nesuprantamų priežasčių. Apeliacinės instancijos teismas galėjo ir privalėjo byloje esančius įrodymus įvertinti, o jų nevertindamas faktiškai neįskaitė ieškovei ir pažeidė įrodinėjimo, įrodymų vertinimo bei teismo sprendimų motyvavimo taisykles, ieškovei atžvilgiu elgėsi šaltai, pažeidė nešališkumo principą ir ieškovei teisę būti išklausytai teisme bei Konvencijos 6 straipsnio 1 dalies, **CK 6.101 straipsnio** ir **CPK** 5, 21 straipsnių nuostatas.
- 22.3. Apeliacinės instancijos teismas skundžiamos nutarties 52 punkte pripažino, kad pirmosios instancijos teismas, nusprendęs, jog draudimo apsauga nagrinėjamam įvykiui negalioja, iš esmės nusprendė dėl neįtrauktų dalyvauti byloje asmenų materialinių teisių ir pareigų. Tai pripažinęs, apeliacinės instancijos teismas nepateikė jokių motyvų dėl proceso šalies pakeitimo pagal **CPK** 45 straipsnį. Vietoj to apeliacinės instancijos teismas nutarė taikyti **CPK** nenustatytą bei teisinio praktikoje nenurodytą priemonę – pašalinti pirmosios instancijos teismo sprendimo motyvus, dėl kurių ieškovei apeliaciniame skunde pateiktą daugybę argumentų. Nutarties skundžiama dalis neišsprendžia ginčo, bet pažeidžia tiek ieškovei, tiek kito galimai suinteresuoto asmens teises pasinaudoti teismo gynimo draudimo išmokai gauti, nes, nutraukus teismo procesą be sprendimo iš esmės, ginčo dalis dėl draudimo išmokos priteisimo liko neišspręsta ir ieškovei bei kitiems suinteresuotiems asmenims teismo procese nutartimi sudaryta papildoma ieškino senaties taikymo klaidutis – **CK** 1.125 straipsnio 7 dalyje nustatytas sutrumpintas vienerių metų ieškino senaties terminas, taikomas iš draudimo teisių santykių atsirandantiems reikalavimams. Apeliacinės instancijos teismas, pripažinęs, kad pirmosios instancijos teismas nusprendė dėl neįtrauktų dalyvauti byloje asmenų materialinių teisių ir pareigų, turėjo panaikinti visą pirmosios instancijos teismo sprendimą.
- 22.4. Pirmosios ir apeliacinės instancijos teismai nepasiekė dėl Draudimo įstatymo 96 straipsnyje nustatytų draudiko pareigų ir terminų pažeidimo – itin ilgo ieškovei pretenzijos nagrinėjimo. Nustatyti terminai patvirtina Draudimo įstatymo 98 straipsnio 2 dalyje nurodytą draudiko pareigų pažeidimą, aplaidų jų vykdymą, vilkstinį, uždelstinį pateikti atsakymą į ieškovei pretenziją, kuri sieja tiesioginis priežastinis ryšys su tuo, kad, nežėiui bankrutavus, ieškovei neteko galimybės reikalauti iš vežiojo atlyginimą už dėl prarasto krovinio. Apeliacinės instancijos teismas šių ieškovei apeliacinio skundo argumentų nespėdė ir šia apimtimi savo sprendimu niekaip nemotyavo, ieškovei reikavau atsakovų veiksmams padarytos bendros žalos atlyginimo, preziumodama su tuo susijusią solidarąją skolininkų pareigą (**CK** 6.6 straipsnio 3 dalis). Ši įstatymo prezumpcija glioja, kol nebus patvirtinta kitais teisiniais įrodymais (**CPK** 182 straipsnio 4 punktas). Teismams to nepačius, ši prezumpcija turėjo būti taikoma ieškovei naudai. Apeliacinės instancijos teismas nemotyavo, kodėl netaiko šių teisės normų, ir nemotyvuotai atmetė ieškinį.
23. Atsiliepimą į kasacinį skundą atsakovė „Navigators Underwriting Limited (Lloyd's Syndicate 1221)“ prašo jį atmeti ir priteisti iš ieškovei bylinėjimosi išlaidų, patirtų kasaciniame teisme, atlyginimą. Atsakovė nurodo šiuos argumentus:
- 23.1. Sprendžiant, ar nebuvo pažeistas **CPK 320 straipsnis**, svarbu tai, jog proceso įstatymai įpareigoja apeliacinės instancijos teismą įvertinti visas pirmosios instancijos teismo sprendimo pagrįstumą ir teisėtumą reikšmingas aplinkybes, buvusias nagrinėjimo dalyku pirmosios instancijos teismui tiriant ir vertinant ieškino pagrindą sudarančių faktinių aplinkybių visumą, be teisėto pagrindo neperžengiant apeliacinio skundo ribų (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2014 m. gegužės 16 d. nutartis civilinėje byloje **Nr. 3K-3-274/2014**; 2021 m. kovo 17 d. nutartis civilinėje byloje **Nr. e3K-3-55-313/2021**). Byloje esančių įrodymų ir nustatytų faktinių aplinkybių pagrindu apeliacinės instancijos teismas gali padaryti visiškai priešingas išvadas dėl vieno ar kelių faktų, nei padarė pirmosios instancijos teismas. Apeliacinės instancijos teismo rėminimas faktais ir įrodymais, nenurodytais apeliaciniame skunde, tačiau nurodytais kitos šalies, atsitiktančios į apeliacinį skundą, nelaikomas išėjimu už apeliacinio skundo ribų (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2011 m. lapkričio 11 d. nutartis civilinėje byloje **Nr. 3K-3-425/2011**; 2019 m. lapso 4 d. nutartis civilinėje byloje **Nr. e3K-3-224-70/2019**). Pažymėtina, kad pirmosios instancijos teisme nagrinėjant bylą atsakovė procesiniuose dokumentuose ir teismo posėdžio metu duodama paaiškinimus nurodė savo atsitiktinai į ieškinį, susijusius su tuo, kad ieškovei neturi reikalavimo teisės į draudimo išmoką. Iš esmės tokius pat teisinius argumentus dėl to, kad ieškovei neturi reikalavimo teisės į draudimo išmoką, atsakovė išdėstė ir savo atsiliepime atsitiktinai į apeliacinį skundą, o apeliacinio skundo neteikė, nes ieškinyje buvo neterkintais.
- 23.2. Ieškovei kasaciniame skunde nurodo, kad reikalavimo teisės į draudimo išmoką perleidimą vienareikšmiškai patvirtina „OOO Technodom operator“ ir „TOO Interlink global services“ raštai, kuriuose teigiama, jog ieškovei turėjo įgyti teisę į draudimo išmoką dėl to, kad „TOO Interlink global services“ atlygino žalą „OOO Technodom Operator“ pagal pastarojo pateiktą pretenziją. Apeliacinės instancijos teismo teisėjų kolegija tinkamai įvertino visus byloje esančius įrodymus ir jų pagrindu padarė pagrįstą išvadą, kad jie neįrodo, jog ieškovei jog teisę į draudimo išmoką. Kolegija nutarė 46–49 punktuose pasiskaitę dėl pateiktų įrodymų reikšmės, motyvu, kodėl neįkylina, jog naudos gavėjas „OOO Technodom operator“ perleidė reikalavimo teisę į draudimo išmoką. Ieškovei į bylą nėra pateikti jokių įrodymų, kad ji faktiškai būtų mokėjusi kokias nors sumas už prarastą krovinį. Kitoks ieškovei byloje esančių įrodymų vertinimas nei apeliacinės instancijos teismo negali būti pagrindas konstatuoti teismo šališkumui.
- 23.3. Ieškovei pareiškė reikalavimą dėl nuostolių atlyginimo, todėl teismams nebuvo pagrindo spręsti, kad ieškovei nėra tinkamas ieškovas. Atitinkamai teismai neprivalėjo išaiškinti ir pasiūlyti ieškovei netinkamą ieškovą pakeisti tinkamu ar atsakovą pakeisti tinkamu atsakovu. **CPK 329 straipsnio** 2 dalies 2 punktu taikyti turi būti paveiktos nedalyvaujantį byloje asmenis materialiosios teisės ir pareigos, be to, įtaka šioms teisėms ir pareigoms turi būti tiesioginė – sprendimu turi būti modifikuota asmens teisės padėtis, t. y. nustatytos, pripažintos, pakeistos, panaikintos (ir pan.) materialiosios teisės ar pareigos. Kasacinis teismas yra kartą konstatavęs, kad tai, jog teismo sprendime asmuo nurodomas kaip tam tikro santykio subjektas, nekeičiant jo padėties, nesukuriant šiuo konstatavimu jam teisių ir pareigų, negali būti pripažįstama absoliučiu pagrindu naikinti teismo sprendimą (pavyzdžiui, Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2011 m. spalio 10 d. nutartis civilinėje byloje **Nr. 3K-3-378/2011**). Pirmosios instancijos teismas nenustatė jokių UAB „SEDNA Logistics“ (kaip draudėjo) ar „OOO Technodom operator“ (kaip naudos gavėjo) materialinių teisių ar pareigų, t. y. nenustatė, nepripažino, nepateikė ar nepanaikino jokių iš draudimo sutarties kylančių teisių ar pareigų.
- 23.4. Draudimo įstatymo 98 straipsnio 2 dalyje nustatyta, kad draudimo išmoką privalo būti išmokėta ne vėliau kaip per 30 dienų nuo tos dienos, kai gaunama visa informacija, reikšminga nustatant draudžiamą įvykio faktą, aplinkybes, pasekmes ir draudimo išmokos dydį. UAB „SEDNA Logistics“ bankroto procedūros pradėtos dar tuo metu, kai objektyviai nebuvo galimybės priimti sprendimo dėl atsakymų mokėti draudimo išmoką, nes nebuvo asdikos įvykio aplinkybės. Draudimo įstatymo 98 straipsnio 3 dalyje nustatyta, kad draudikas neturi teisės išmokėti draudimo išmoką ar atsisakyti ją išmokėti, neiškeitęs, neiškeitęs, kad draudžiamasis įvykis buvo, arba atsisakyti išmokėti draudimo išmoką, nepatikrinęs visos jam prieinamos informacijos. Pažymėtina, kad UAB „SEDNA Logistics“ nėra nei draudėja, nei apdraustoji, nei naudos gavėja pagal draudimo sutartį, todėl reikalaujti, kad atsakovė ar trečiasis asmuo domėtųsi apie asmenų, susijusių su draudimo sutartimi, ketinimus bankrutuoti, būtų nepagrįsta ir neprotinga. Ieškovei pati dėsė ir nesidėmė jokių premonių ieškiniui UAB „SEDNA Logistics“ pareikšti, todėl akivaizdu, kad būtent dėl pačios ieškovei aplaidumo susidarė tokia situacija, kai ji negali pareikšti ieškino teisme UAB „SEDNA Logistics“.
24. Atsakovas V. K. pateiktame atsiliepime į kasacinį skundą dėl šio skundo argumentų nepasiskaitė ir prašo bylą nagrinėti teismo nuožūra.

Teisėjų kolegija

konstatuoja:

IV. Kasacinio teismo argumentai ir išaiškinimai

Dėl bylos nagrinėjimo kasacine tvarka ribų

25. Bylos nagrinėjimo kasaciniame teisme ribas apibrėžia **CPK** 353 straipsnis. Pagal šio straipsnio pirmąją dalį kasacinis teismas, neperžengdamas kasacinio skundo ribų, patikrina apskųstus sprendimus ir (ar) nutartis teisės taikymo aspektu. Kasacinis teismas yra saistomas pirmosios ir apeliacinės instancijos teismų nustatytų aplinkybių. Toks bylos nagrinėjimo kasaciniame teisme ribų (ir kartu kasacinio proceso paskirties) apibrėžimas reiškia, kad kasacinis teismas sprendžia šimtinais teisės klausimais, be to, tik tokius klausimus, kurie yra tiesiogiai iškelti kasaciniame skunde (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2021 m. vasario 24 d. nutartis civilinėje byloje **Nr. e3K-3-2-684/2021**, 19 punktas).
26. Nagrinėjamoje byloje pirmosios instancijos teismas atmetė ieškovei UAB „Asmara“ ieškinį atsakovams „Navigators Underwriting Limited (Lloyd's Syndicate 1221)“ ir V. K. dėl nuostolių atlyginimo. Apeliacinės instancijos teismas, išnagrinėjęs civilinę bylą pagal ieškovei UAB „Asmara“ apeliacinį skundą, sprendimą dėl kurio atmetas ieškinyje atsakovei „Navigators Underwriting Limited (Lloyd's Syndicate 1221)“ ir jai priteistas bylinėjimosi išlaidų atlyginimas, paliko nepakeisti; pašalinio iš sprendimo motyvuojamosios dalies argumentus, susijusius su draudimo sutarties vertinimu; kitą sprendimo dalį panaikino ir grąžino pirmosios instancijos teismui nagrinėti iš naujo.
27. Kasaciniu skundu ieškovei prašo panaikinti apeliacinės instancijos teismo nutarties dalį, kuria palikta nepakeista pirmosios instancijos teismo sprendimo dalis atmeti ieškinį atsakovei „Navigators Underwriting Limited (Lloyd's Syndicate 1221)“ ir jai priteistas bylinėjimosi išlaidų atlyginimas, ir dėl šios dalies priimti naują sprendimą – panaikinti pirmosios instancijos teismo sprendimus ir ieškinį tenkinti, priteisti bylinėjimosi išlaidų atlyginimą. Teisėjų kolegija kasacinį skundą nagrinėja neperžengdama juo apibrėžtų bylos nagrinėjimo ribų, nes pagrindo šias peržengti nenustatyta (**CPK 353 straipsnio** 1, 2 dalys).

Dėl bylos nagrinėjimo apeliacine tvarka ribų (CPK 320 straipsnis)

28. **CPK 320 straipsnio** 1 dalyje nustatyta, kad bylos nagrinėjimo apeliacine tvarka ribas sudaro apeliacinio skundo faktinis ir teisinis pagrindas bei absoliučių sprendimo negaliojimo pagrindų patikrinimas. Pagal to paties straipsnio 2 dalyje nustatytą teisinį reguliavimą apeliacinės instancijos teismas nagrinėja bylą neperžengdamas apeliaciniame skunde nustatytų ribų, išskyrus atvejus, kai to reikalauja viešasis interesas ir neperžengus skundo ribų būtų pažeistos asmens, visuomenės ar valstybės teisės ir teisėti interesai; apie ketinimą peržengti apeliacinio skundo ribas teismas praneša dalyvaujantiems byloje asmenims; apeliacinės instancijos teismas *ex officio* patikrina, ar nėra šio kodekso 329 straipsnyje nustatytų absoliučių sprendimo negaliojimo pagrindų.
29. Apeliacinio proceso paskirtis – patikrinti neįsisteigusių pirmosios instancijos teismo sprendimo teisėtumą ir pagrįstumą (**CPK 301 straipsnis**). Kasacinio teismo jurisprudencijoje išaiškinta, kad pirmosios instancijos teismo sprendimas tikrinamas pagal byloje jau esančius ir pirmosios instancijos teismo išdėstytus ir įvertintus duomenis, tikrinama, ar pirmosios instancijos teismas turėjo pakankamai įrodymų teismo padarytos išvados pagrįsti, ar juos tinkamai ištyrė ir įvertino, ar nepažeidė kitų įrodinėjimo taisyklių ir t. t. Pagal **CPK** 320 straipsnį apeliacinio skundo ribas paprastai nustato faktiniai ir teisiniai argumentai, kurių pagrindu ginčijamas pirmosios instancijos teismo sprendimo teisėtumas ir pagrįstumas (žr. Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2013 m. spalio 21 d. nutartį civilinėje byloje **Nr. 3K-3-484/2013**). Apeliacinės instancijos teismas savo iniciatyva negali išplėsti apeliacinio skundo argumentų sąrašą ir pradėti analizuoti tokius argumentus, kuriais apeliacinio skundo nesiremama, išskyrus įstatyme nurodytas išimtis (žr. Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2006 m. sausio 17 d. nutartį civilinėje byloje **Nr. 3K-7-19/2006**).
30. Teisėjų kolegija pažymi, kad skundžiamoje apeliacinės instancijos teismo nutartyje nurodyta, jog teismas nenustatė absoliučių skundžiamos pirmosios instancijos teismo sprendimo negaliojimo pagrindų, taip pat pagrindų peržengti apeliacinio skundo ribas.
31. Kasaciniame skunde teigiama, kad apeliacinės instancijos teismas peržengė apeliacinio skundo ribas, kadangi atsakovai neginčio pirmosios instancijos teismo sprendime konstatuotos aplinkybės, jog ieškovei perėmė reikalavimo teises į išmoką, bet apeliacinės instancijos teismas, skundžiamoje nutartyje nurodęs, kad byloje nėra duomenų apie tai, jog naudos gavėjas „OOO Technodom operator“ būtų perėmęs reikalavimo teises ieškovei pagal Draudimo liudijimą reikalavimo perdavimo sutartimi arba iš tarp šalių susiklosčiusių santykių (veiksmų) būtų galima aiškiai daryti išvadą apie tai, kad naudos gavėjas atsisako draudimo išmokos (ją perleidžia) ieškovei naudai, konstatavo priešingą aplinkybę.
32. Kasacinio teismo praktikoje pripažįstama, kad nepagrįstas išėjimas už apeliacinio skundo ribų yra tada, kai teismas pakeičia ar panaikina žemesnės instancijos teismo sprendimą dėl teisėkai reikšmingų faktinių pagrindų, kuriais apeliaciniame skunde nesiremama ir įstatymas nesuteikia galimybės išeiti už apeliacinio skundo ribų tuo klausimu (žr. Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2008 m. gegužės 12 d. nutartį civilinėje byloje **Nr. 3K-3-237/2008**).
33. Kasacinis teismas taip pat yra nurodęs, jog draudimas peržengti apeliacinio skundo ribas nereikšia, kad apeliacinės instancijos teismas, nagrinėdamas bylą apeliacine tvarka, gali remtis kit apeliaciniame skunde nurodytais argumentais ir įrodymais. Apeliaciniame procese dalyvauja priešingų interesų turintys šalys. Pagal **CPK 318 straipsnio** 1 dalį šalys privalo raštu pateikti atsiliepimus į apeliacinį skundą, kuriuose išdėsto savo nuomonę dėl paduoto apeliacinio skundo, nurodo byloje reikšmingas aplinkybes, teisinius argumentus. Taip siekiama užtikrinti tinkamą ginčo šalių ketinamą informaciją. Atsiliepimo į apeliacinį skundą instituto įtvirtinimas įstatyme, šio proceso dokumento turinui kelti reikalavimai nėra betkoks teisinis reglamentavimas; atsiliepimo į apeliacinį skundą argumentai yra susiję su apeliacinio skundo argumentais ir juos apeliacinis teismas privalo analizuoti. Apeliacinės instancijos teismo rėminimas faktais ir įrodymais, neminimais apeliaciniame skunde, tačiau nurodytais kitos šalies, atsitiktančios į apeliacinį skundą, nelaikomas išėjimu už apeliacinio skundo ribų (žr. Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2001 m. vasario 21 d. nutartį civilinėje byloje **Nr. 3K-3-210/2001**; 2007 m. birželio 29 d. nutartį civilinėje byloje **Nr. 3K-3-297/2007**).
34. Nagrinėjamoje byloje atsakovė „Navigators Underwriting Limited (Lloyd's Syndicate 1221)“ pateikė atsiliepimą į ieškovei apeliacinį skundą, kuriame, *inter alia* (be kita ko), nurodė, kad ieškovei neturi reikalavimo teisės į draudimo išmoką, kadangi Draudimo sutartimi buvo apdraustas ne jos, bet krovinio pirkėjas (gavėjas), t. y. „OOO Technodom operator“, draudimo interesus; ieškovei nepateikė ir byloje nėra jokios rašytinės reikalavimo teisės į draudimo išmoką perleidimo ieškovei sutarties, o ieškovei į bylą pateikti įrodymai reikalavimo teisės į draudimo išmoką perdavimo ieškovei nepatvirtina.
35. Taigi, atsiliepime į apeliacinį skundą atsakovė pateikė argumentus, kad ieškovei neturi reikalavimo teisės į draudimo išmoką, kadangi Draudimo sutartimi nebuvo apdraustas jos draudimo interesus ir ieškovei neįrodė reikalavimo teisės į draudimo išmoką perdavimo jai, pagal šiuos nutarties 33 punktą nurodytą kasacinio teismo praktiką apeliacinės instancijos teismo rėminimas atsiliepime į apeliacinį skundą atsakovės nurodytomis teisingam bylos išnagrinėjimui reikšmingomis aplinkybėmis, jame pateiktų teisių argumentų vertinimas negali būti vertinamas kaip išėjimas už apeliacinio skundo ribų.

36. Kasaciniame skunde nurodoma, kad pirmosios instancijos teismui nagrinėjamoje byloje konstatavus aplinkybę, jog ieškovė perėmė reikalavimo teises į draudimo išmoką, o apeliacinės instancijos teismui pasirėmus motyvais, dėl kurių nepasiskėdė nei šalys, nei pirmosios instancijos teismas ir kurie pirmosios instancijos teisme iš viso nebuvo nagrinėti, ir tuo pagrindu atmetus ieškinių draudikei, apeliacinės instancijos teisme buvo priimtas ieškovei siurprizinis sprendimas. Dėl to, kad apeliacinės instancijos teismas nesuteikė teisės pasisakyti šiuo klausimu ieškovei, nepasilė papildyti bylos įrodymais, t. y. neįsklausė ieškoves, kuri nurodytu klausimu pateikė pirmosios instancijos teismui tiesioginius įrodymus, o apeliacinės instancijos teismui – argumentus apeliaciniame skunde, buvo pažeisti [CPK 320 ir 42 straipsniai](#) bei Konvencijos 6 straipsnis ir šie pažeidimai nagrinėjami atveju turėjo įtakos neteisėto sprendimo (nutarties) priėmimui, buvo tokio pobūdžio ir masto, jog yra pagrindas pripažinti ieškoves teisės į teisingą teismą neįtikrinimą.
37. Draudimas teismui priimti siurprizinį, t. y. bylos šaliai netikėtą, sprendimą ne kartą buvo akcentuotas kasacinio teismo praktikoje. Šis draudimas siejamas su Europos Žmogaus Teisių Teismo jurisprudencija dėl teisės į teisingą teismą, iš kurios matyti, kad Konvencijos 6 straipsnio požiūriu gali kilti Konvencijoje įtvirtintų teisių pažeidimo pavojus, kai teismai, nagrinėdami bylas, priima siurprizinius sprendimus tiek įrodymų tyrimo ir vertinimo, tiek teisės taikymo aspektu. Pagal Konvencijos 6 straipsnyje įtvirtintą teisingo bylos nagrinėjimo koncepciją šalys turi teisę į rungtynišką procesą, reikšiančią, kad jos privalo turėti galimybę ne tik pateikti įrodymus savo reikalavimams pagrįsti, bet taip pat teisę žinoti ir komentuoti visus įrodymus ar pastabas, pateiktus siekiant paveikti teismo sprendimą (žr. 1997 m. vasario 18 d. sprendimo byloje *Nideröst-Huber prieš Šveicariją*, peticijos Nr. 18990/91, 24 punktą; 2001 m. gegužės 31 d. sprendimo byloje *K. S. prieš Suomiją*, peticijos Nr. 29346/95, 21 punktą; 2014 m. kovo 3 d. sprendimo byloje *Duralyski prieš Bulgariją*, peticijos Nr. 45519/06, 30 punktą; kt.) (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2017 m. balandžio 3 d. nutartis civilinėje byloje [Nr. 3K-7-74-313/2017](#), 68 punktas).
38. Atsiliepime į kasacinį skundą atsakovė „Navigators Underwriting Limited (Lloyd's Syndicate 1221)“ nurodė, kad pirmosios instancijos teisme nagrinėjant bylą atsakovė, procesiniuose dokumentuose ir teismo posėdžio metu duodama paaiškinimus, nurodė savo atskirtimus į ieškinių, susijusių su tuo, kad ieškovė neturi reikalavimo teisės į draudimo išmoką, t. y., atsakovės teigimu, ieškovė kasaciniame skunde nepagrįstai nurodo, kad apeliacinės instancijos teismas priėmė siurprizinį sprendimą, kad buvo pažeisti [CPK 320 ir 42 straipsniai](#) bei Konvencijos 6 straipsnis ir šie pažeidimai nagrinėjami atveju turėjo įtakos neteisėto sprendimo (nutarties) priėmimui, buvo tokio pobūdžio ir masto, jog yra pagrindas pripažinti ieškoves teisės į teisingą teismą neįtikrinimą.
39. Teisėjų kolegija pažymi, kad nagrinėjamoje byloje (VII t., b. l. 165–175) esančiuose 2019 m. gruodžio 31 d. atsakovės „Navigators Underwriting Limited (Lloyd's Syndicate 1221)“ rašytiniuose paaiškinimuose (37–45 punktai) atsakovė nurodė, kad ieškovė neturi teisės į draudimo išmoką, ir išdėstė, jos nuomone, tai patvirtinančius argumentus, kurie iš esmės tapatūs šios atsakovės atsiliepime į ieškoves kasacinį skundą pateiktiems argumentams.
40. Kaip matyti iš nagrinėjamos bylos medžiagos (VII t., b. l. 179–182), pirmosios instancijos teismo 2020 m. sausio 10 d. posėdyje ieškoves atstovai paprašius papildomo laiko susipažinti su į bylą pateiktais naujais įrodymais, paaiškinimais, bylos nagrinėjimas buvo atidėtas. 2020 m. sausio 16 d. posėdyje pirmosios instancijos teismas nutarė sudaryti galimybę šalims pasisakyti dėl naujų įrodymų, todėl tenkino prašymą atidėti 2020 m. vasario 28 d. bylos nagrinėjimą baigiamosioms kalboms.
41. Teisėjų kolegijos vertinimu, atsižvelgiant į tai, kas nurodyta šios nutarties 39, 40 punktuose, nėra pagrindo sutikti su ieškoves kasaciniame skunde nurodomais motyvais, kad nagrinėjamoje byloje apeliacinės instancijos teismas priėmė siurprizinį sprendimą, kad buvo pažeisti [CPK 320 ir 42 straipsniai](#) bei Konvencijos 6 straipsnis ir šie pažeidimai nagrinėjami atveju turėjo įtakos neteisėto sprendimo (nutarties) priėmimui, buvo tokio pobūdžio ir masto, jog yra pagrindas pripažinti ieškoves teisės į teisingą teismą neįtikrinimą.
42. Teisėjų kolegija pažymi, kad apeliacinės instancijos teismas, pagal įstatymą nagrinėjantis tiek teisės, tiek fakto klausimus, neišdėdamas už bylos nagrinėjimo apeliacine tvarka ribų, turi teisę atlikti savarankišką byloje surinktų įrodymų vertinimą, kurio rezultatas gali skirtis nuo pirmosios instancijos teismo sprendime pateiktų įrodymų vertinimo ([CPK 326 straipsnio](#) 1 dalies 2 punktas).
43. Kadangi apeliacinės instancijos teismas iš pirmosios instancijos teismo sprendimo pašalino motyvuojamosios dalies argumentus, susijusius su Draudimo sutarties vertinimu, teisėjų kolegija nesutinka su kasacinio skundo argumentais, jog apeliacinės instancijos teismas nusprendė dėl neįtrauktų dalyvauti byloje asmenų materialųjų teisių ir pareigų.
44. Nustačius, kad nagrinėjamoje byloje apeliacinės instancijos teismas, konstatuodamas, jog ieškovė neįrodė, kad ji perėmė reikalavimo teises į draudimo išmoką, todėl pirmosios instancijos teismas pagrįstai atmetė jos reikalavimą atsakovei „Navigators Underwriting Limited (Lloyd's Syndicate 1221)“, neišėjo už bylos nagrinėjimo apeliacine tvarka ribų, nepriėmė siurprizinio sprendimo ir dėl to nebuvo pažeisti [CPK 320 ir 42 straipsniai](#) bei Konvencijos 6 straipsnis, kasacinio skundo argumentai, kad atsakovė pažeidė Draudimo įstatyme nustatytas draudiko pareigas, aplaidžiai jas vykdė, vilkino pateikti atsakymą dėl ieškoves pretenzijos, kaip tiesiogiai sietini su ieškoves reikalavimo teisių į draudimo išmoką (ne)perėmimu (ieškovė reikalavimą atsakovei „Navigators Underwriting Limited (Lloyd's Syndicate 1221)“ dėl nuostolių atlyginimo grindė įrodinėdama, kad atsakovė pažeidė pareigą išmokėti jai draudimo išmoką), neturi reikšmės teisingam bylos išnagrinėjimui, todėl teisėjų kolegija dėl jų nepasisako.
45. Kasacinio skundo argumentus, kuriais teigiama, kad apeliacinės instancijos teismas, nevertindamas byloje esančių tiesioginių ieškoves reikalavimo teisę patvirtinančių įrodymų, parodė jai nepateisinamą priešišumą ir (ar) piktaivališkumą dėl jai nežinomų bei objektyviai nesuprantamų priežasčių, elgėsi ieškoves atžvilgiu šališkai, pažeidė nešališkumo principą, teisėjų kolegija vertina kaip leistinomis priemonėmis nepagrįstus ir deklaratyvius, todėl dėl jų taip pat nepasisako.

Dėl bylos procesinės baigties ir bylinėjimosi išlaidų

46. Teisėjų kolegija, byloje nenustačiusi teisės normų pažeidimo, galėjusio turėti įtakos neteisėto sprendimo priėmimui, konstatuoja, kad nėra pagrindo tenkinti kasacinį skundą ir parinkti apeliacinės instancijos teismo sprendimą ([CPK 359 straipsnio](#) 3 dalis).
47. Pagal Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2022 m. sausio 3 d. pažymą apie išlaidas, susijusias su procesinių dokumentų įteikimu, kasacinis teismas patyrė 3,38 Eur tokių išlaidų. Netenkinus kasacinio skundo, jų atlyginimas valstybei turėtų būti priteisiamas iš ieškoves. Tačiau ši suma yra mažesnė nei minimali 5 Eur valstybei priteistina bylinėjimosi išlaidų suma (Lietuvos Respublikos teisingumo ministro ir Lietuvos Respublikos finansų ministro 2011 m. lapkričio 7 d. įsakymas Nr. 1R-261/1K-355 „Dėl minimalios valstybei priteistinos bylinėjimosi išlaidų sumos nustatymo“, redakcija, galiojanti nuo 2020 m. sausio 23 d.), todėl procesinių dokumentų įteikimo išlaidų atlyginimas valstybės naudai nepriteistinas ([CPK 96 straipsnio](#) 6 dalis).
48. Netenkinant ieškoves kasacinio skundo, jos patirtų bylinėjimosi išlaidų atlyginimas jai nepriteistinas ([CPK 93 straipsnio](#) 1 dalis).
49. Atsakovei „Navigators Underwriting Limited (Lloyd's Syndicate 1221)“ pateikti įrodymus, patvirtinančius kasaciniame teisme patirtas bylinėjimosi išlaidas, t. y. 3900 Eur už advokato pagalbą parengiant atsiliepimą į kasacinį skundą, ir prašo priteisti šių bylinėjimosi išlaidų atlyginimą. Prašoma priteisti sumą viršija Lietuvos Respublikos teisingumo ministro 2004 m. balandžio 2 d. įsakymu Nr. 1R-85 ir Lietuvos advokatų tarybos 2004 m. kovo 26 d. nutarimu patvirtintų Rekomendacijų dėl civilinėse bylose priteistino užmokesčio už advokato ar advokato padėjėjo teikiamą pagalbą maksimalaus dydžio (redakcija, galiojanti nuo 2015 m. kovo 20 d.) 7, 8.14 punktuose nustatytą maksimalų dydį. Atsakovei atsisakant už atsiliepimo į kasacinį skundą parengimą, maksimalus rekomenduojamas atlyginimo už išlaidas, patirtas parengiant atsiliepimą į kasacinį skundą, dydis buvo 2591,14 Eur. Teisėjų kolegija nusprendžia, kad, netenkinant kasacinio skundo, atsakovei iš kasacinį skundą padavusios ieškoves priteistinas nurodytas rekomenduojamas maksimalus bylinėjimosi išlaidų atlyginimas – 2591,14 Eur ([CPK 98 straipsnis](#)).

Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegija, vadovaudamasi Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodekso 359 straipsnio 1 dalies 1 punktu, 362 straipsnio 1 dalimi,

nutaria:

Lietuvos apeliacinio teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų 2021 m. vasario 18 d. nutartį palikti nepakeičią.
 Priteisti iš ieškoves uždarosios akcinės bendrovės „Asmara“ (j. a. k. 302632368) atsakovei „Navigators Underwriting Limited (Lloyd's Syndicate 1221)“ (j. a. k. 03821007) 2591,14 Eur (du tūkstančius penkis šimtus devyniasdešimt vieną Eur 14 ct) bylinėjimosi išlaidų kasaciniame teisme atlyginimo.
 Ši Lietuvos Aukščiausiojo Teismo nutartis yra galutinė, neskundžiama ir įsiteisėja nuo priėmimo dienos.

Teisėjai
 Grabinskas

Taminskas

Vasarienė